

Bibliai Szabadegyetem

Jób könyve

előadó: Zámbo Zoltán

A könyv címe és helye a kánonban:

Jób könyv címét főszereplőjéről kapta, akire ősi hagyomány emlékezett. Ezékiel 14, 14.20 tanúsága szerint alakja Nőével és Dániellel együtt Izrael gondolkodásának közkinccse volt. A mű a héber kánonban az Iratok között található a zsoltárok után és a Példabeszédek könyve előtt. A mi kánonunkban ez a könyv vezeti a költői könyvek sorát. Műfajilag a bölcsesség-irodalom egyik klasszikus alkotása.

Témája:

Jób istenfélő, igaz ember, aki gazdagságban és harmonikus családban él. Isten megengedi Sátánnak, hogy próbára tegye. Vajon a bajban is istenfélő marad? Először elveszíti vagyonát és gyermekeit, majd súlyos testi bajok érik, de Jób a szerencsétlenségben mindvégig hűségesnek bizonyul, türelemmel hordozva a szenvedéseket. Még ebben az állapotában is képes a Teremtő Isten dicséretére. Ekkor felkeresi három barátja, Elifáz, Bildád és Cófár, hogy megvigasztalják őt a súlyos csapásokban. Mindhárman azt vallják, hogy csak a bűnösöket fenýíti Isten, a jókat pedig, érdemük szerint megjutalmazza. Ebből az következik, hogy Jób szenvedésének oka, hogy vétkezett, és ezért bünbánatot kell tartania. Jób szenvedélyesen védi ártatlanságát, és Istenhez fordul feddhetetlenségének igazolására. Ekkor jelenik meg a negyedik barát, Elihu, aki Jóbót és három barátját egyformán elmarasztalja. Szerinte Isten a szenvedéssel az embert – az igazakat is – nevelni akarja. Ezután megszólal Isten, és számadásra szólítja Jóbót. Felvonultatja előtte a teremtés csodáit, és szemére veti türelmetlenségét. Az embernek nincs joga megítélni a végtelenül bölcs és mindenható Istent, aki végül igazolja Jóbót, és a szenvedés problémájára választ ad. Jób beismeri oktalanságát. Isten ezért igazolja Jóbót, visszakapja egészségét. Isten megszegyeníti a három barátot, akik kétségbe vonták Jób igaz voltát. Fiai és leányai születnek Jóbnaak elveszített gyermekei helyére, vagyonának a kétszeresét kapja vissza.

Jób könyvének szerkezete:

A könyv egy prózai keretbeszélésből (1-2. fejezet és 42, 7-17) valamint egy hosszú verses párbeszédéből áll (3,1 - 42,6).

I. Keretbeszélés: prológus (1-2. fejezet)

1. Jób jámborsága és boldogsága (1, 1-5)
2. Első mennyei jelenet: Isten és Sátán párbeszéde (1,6-12).
3. Jób első próbatétele és helytállása: vagyonának és gyermekeinek elveszítése (1, 13-22).
4. Második mennyei jelenet: Isten és Sátán párbeszéde. (2, 1-7/a)
5. Jób második próbatétele és helytállása: betegsége (2, 7/b-10)
6. Jóbót felkeresi három barátja (2, 11-13).

II. Beszéd (3,1-42, 6).

1. Jób monológja 3. fejezet.

2. Jób és barátainak háromszoros beszédváltása (4-14. 15-21. 22-27). A három barát három-három beszédet mond, kivéve a harmadik beszéd sorozatot, ahol Cófár beszédje hiányzik. Jób ezekre válaszol és igaz voltát védelmezi.
1.sorozat	2.sorozat	3.sorozat
Elifáz (4-5)	Elifáz (15)	Elifáz (22)
Jób (6-7)	Jób (16-17)	Jób (23-24)
Bildád (8)	Bildád (18)	Bildád (25)
Jób (9-10)	Jób (19)	Jób (26-27)
Cófár (11)	Cófár (20)	
Jób (12-14)	Jób (21).	
3. Ének a bölcsességről (28)
4. Jób monológja (29-31)
5. Elihu beszélői
- Új tanító (32-33)
 - A régi tanítás (34)
 - Ha igaz vagy, mit adhatsz Istennek? (35)
 - Isten igazolása (36-37)
6. Isten két beszéde és Jób válaszai (38,1-42,6)
- Isten első beszéde: Isten világa (32,1-40,2)
 - Jób első válasza: a megalázkodás (40, 3-5)
 - Isten második beszéde: Isten igazsága (40, 6-41. 26).
 - Jób második válasza: új istenismeret (42, 1-6)

III. Keretelbeszélés: epilógus. Jób boldog vége (42,7-17)

1. Az Úr döntése: Isten bocsánata (42, 7-9)
2. Jóra fordítja Jób sorsát az Úr. (42, 10-11)
3. Jobban megáldotta, mint korábban (42, 12-15)
4. Jób betelt az élettel (42, 16-17).

A könyv mondanivalója

Az igaz igazságtalannak tűnő szenvedéseire keres választ a könyv. Jób barátai a hagyományos bölcsélet álláspontját képviselik, amely szerint az igazak jutalomban, a gonoszok büntetésben részesülnek már itt a földön. Ebből az következik, hogy aki szenved, az nyilvánvalóan bűnös. Jób ezt saját helyzetével cáfolja. Élete feddhetetlen, és mégis szenvednie kell (9,321. 13, 23. 16, 16-17. 30, 25-27). A barátok makacsul kitartanak érveik mellett. Mégis a bölcsélet különböző gondolkodási módjait jelenítik meg. Elifáz méltóságteljes és bölcs, elbizakodott hangnemben beszél. Bildád hangneme közvetlenebb és Isten védelmében lép fel. Isten gondviselésében az embernek nincs joga tökéletlenséget felfedezni. Cófár magatartása nyers és támadó. Nyíltan szembefordul Jóbbal és elvitatja álláspontjának igazságát.

A három barátal szemben egyre élesebben védi Jób a maga igazát és barátainak vádolása ellenére megőrzi Istenbe vetett bizodalmit. Jób magára maradt. Nem értette a történeteket, de bízott Ura jellemében, megváltó szeretetében. Ha meg is kell halnia, a feltámadás után (14,14). Isten majd megérteti vele a most még érthetlent. Így vallotta meg hitét: „Mert tudom, hogy megváltóm él, s a végső napon felkelek a földről; és ismét körülvesz a bőröm, és saját testemben látom meg Istenemet;” (19,25-26).

A könyv fordulópontja a 28. fejezet, ami egy bölcsességről szóló ének, mely arról vall, hogy az ember sok mindenről tudást szerezhet, de a bölcsesség titkát csak Isten ismeri. Ez vezet be Elihu beszédeit, aki váratlanul jelenik meg a színen. Szerinte Isten feltétlenül igaz, a szenvedés pedig az ő pedagógiai eszköze, amellyel az embert oktatni, bűnére ráébreszteni, megtérésre bírni, vagy a gögtől óvni akarja.

Jób ismételt hívására maga az Úr jelenik meg, de kérdésére csak közvetett választ ad. Az ember nem lehet Teremtőjének vitapartnere, a szenvedés titkának magyarázata Isten titka marad. A kétkedő, lázadó ember csak egyet tehet, meghajol Teremtője előtt, aki nem érdemből, hanem egyedül kegyelemből kíséret az embert a bajból.

A szenvedés problémájának ez a könyv a legmélyebb elemzése.